شاه شجاع او ببرک

د تاریخ په تله کې

حالبه مقایسه او عجیب مشابهت

لیکوال: حبیب الله رفیع (۱۳۶۴)

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«شاه شجاع» او «ببرک»

د

تاریخ په تله کي

(جالبه مقایسه او عجیب مشابهت)

ليكوال

حبیب الله رفیع

۱۳۶۴/۱۹۸۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب نوم :ـــــــ شاه شجاع او ببرک شاه

لیکوال : ـــــــ حبیب الله رفیع

د پښتی طرح : محمد روحانی میمنی

خطاط : ـــــــ شاه محمود پتنګ

ناشر : ـــــــ امان کتاب

د خپرولو نومره : ـــــــ (۱۴)

د چاپ کال : ـــــــ ۱۳۶۴ هـ ش
۱۴۰۶ هـ ق
۱۹۸۵ ع

د چاپ شمیر: ـــــــ ۵۰۰ ټوکه

بیه : ۶ روپۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترون

د هغو ټولو سپېڅلو شهيدانو

په نوم

چې په دې يوه نيمه پېړۍ کې يې

له انګرېزانو او روسانو سره

مقدس جهاد کړی دی

ح ، رفيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرلیک	مخ
سریزه	۶
لومړۍ برخه:	
له شاه شجاع نه تر ببرک شاپوري	۹
دوهمه برخه:	
د افغانستان د تاریخ دوې پاڼې	۱۹
لومړۍ پاڼه: د انګریزانو لومړی تېری او د افغانانو ملي پاڅون	۲۱
دوهمه پاڼه: د روسانو لومړی تېری او د افغانانو ملي پاڅون	۳۶
دریمه برخه:	
د بالاحصار ننداره	۴۹
ضمیمه	۵۷

د دنیا یامه عظمت ته دي رسیدلي لګوي
د فرعونیانو د سرونو سلسله دي راځي
له سکندره تر چنګېزه انګرېزه او روسه پورې
ستا ازموېښت ته د سرونو سلسلې دي راځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

تاریخ د ملتونو قدنما او حقیقت نما هنداره ده، دا هنداره پېښې ثبتوي او خپروي لکه څنګه چې دي هماغسې ښيي؛ تاریخ څوک بدلولی او غولولی نشي؛ همدا سبب دی چې د تاریخ قضاوت قاطع او پرېکړه دی، نه په چا رحم کوي او نه له چا سره ظلم.

تاریخي ملتونه د خپل تاریخ له کرښو نه درس اخلي، د خپل پرون په غېږه کې د خپل نن پلپوړنه کوي او د سبا په لور په پخه او ښکلې لاره یون کوي.

د افغانستان د تاریخي ملت تاریخ همدا سې یو زوړ او له پندونو او ورموزو ډک تاریخ دی، دلته ډېر ښکرور او زورور راغلي، څینې ضعیف النفس او ځان پلوري کسان یې موندلي خو د ټول ملت احساسات یا لاندې کول یې له وس نه وتلي او د افغاني تاریخ د ناموس خلاف وه او ده او په پای کې یې شرمېدلې ماته حتمي وه او ده.

د پردو د تېریو په مقابل کې زموږ د ملت ثابت دریځ زموږ د تاریخ په اوږدو کې ډېرې ورته پېښې زېږولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ډېرو ښېلا بېلو تېرېو سېر او د پېل او پای تکی یې سره غوټه کړي دي .

یوله دې مشابهتونو څخه پر افغانستان باندې یو نیم سل کاله مخکې د انګرېزانو د لومړي تېري داستان او جریان دی چې پر افغانستان باندې د روسانو له روان تېري سره ډېر ورته والی او مشابهت لري ، موږ په دې رساله کې هم دا مشابهت څېړلی او یوه جالبه مقایسه ترې جوړه شوې ده .

دا اثر درې برخې لري : په لومړۍ برخه کې په نولسمه پېړۍ کې پر افغانستان باندې د انګرېزانو د لومړي تېري او په شلمه پېړۍ کې پر افغانستان باندې د روسانو د لومړني تېري یوه لنډه پرتلنه او مقایسه ده چې یو ځانګړی مطلب دی مقدمه - بحث او نتیجه لري ، په دوهمه برخه کې په هغو دوو تېریو باندې په دوو بحثونو کې مفصله څېړنه ده چې په دې توګه لومړۍ برخه ددې برخې له پاره د ننوتلې او مدخل بڼه غوره کوي ؛ درېیمه برخه بیا هم په هغې موضوع لیکله شوې او ددې او بړده بحث یوه ادبي نتیجه ګیري پې بللای شو .

موږ د تاریخ دا جالبه مقایسه او عجیب مشابهت په دې وخت کې چې له وحشي روسانو سره زموږ مقدس جهاد په بشپړ قوت او د لوی خدای جل جلاله په مرسته په بري روان دی ، د لوستونکو مخې ته بدو او د تاریخ د تېر مسیر په بناء د روسانو په محتومه ماته حکم کوو او خپلو درنو هېوادوالو او مجاهدینو ته دا وریا دول غواړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې باید له تاریخ نه درس واخلي او د خپل وحشي دښمن د ماتولو له پاره له هغو لارو، چارو، ایثار، فداکارۍ او لوړو پېښو نه کار واخلي چې د دوی پلرونو د انګرېزانو د تېري په وخت کې کارترې اخیستي وې.

تر دې لنډې یادونې وروسته هو د دې کوچنۍ رسالې لوستلو ته رابولو او د روسانو د بشپړې ماتې په هیله د اسرېزه سره رانغاړو او په موضوع پیل کوو.

په هیله

ح، رفیع

پېښور، کوزناکال

۱۳۶۳/۹/۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړۍ برخه:

له «شاه شجاع» نه تر «تیمور شاه» پورې

پنځوس زره انګریزي پوځ ورپسې و،
«شاه شجاع» بریت تاوول سپر د دفاع و،
خو یو لک خراسان ترڅنګ تیمور «تر شا ته»
دا دی ځکه «تیمور شاه» ها «شاه شجاع» و

(c) ketabton.com: The Digital Library

مومن نه وایو چې تاریخ تکرارېږي خوله دی نه هم باید ستر ګې پټې نه کړای شي چې تاریخي هېوادونه د هغو پخوسیندونو تل اوتلپاتې ته ورته دي چې د پېړیو په پوړیو کې روانې اوبه په خپل قالب کې اچوي ، تاریخي پېښې قالب بندي کوي او خپل ځانګړی اثر وربښني؛ له دې ډول هېوادو څخه افغانستان یو تاریخي او تاریخ جوړوونکی هېواد دی چې تمدن یې له تاریخ سره غبرګ رانښلېدلی او دشروندانه پخوانیو زړه کلنې نښې نښانې یې په لاس کې دي . دا هېواد د پېړیو په اوږدو کې د راز - راز تېري کوونکو او اشغالګرانو تر یرغل لاندې راغلی دی خو ددې هېواد مسلمانو او مېړنیو زامنو دا تول تېري شنډ کړي او یرغلګر یې په خپلو وینو لړلي دي .

لېرې نه ځو د موضوع د روښانتیا له پاره پر افغانستان باندې د وخت د لوی ښکیلاکګر قوت انګرېز لومړی تجاوز او ددې وخت د لوی یرغلګر قوت روس لومړی تېری سره پرتله کوو ، سره له دې چې ددې دوو تېریو زماني فاصله د یوې نیمې پېړۍ شاوخوا ده خو ورته والی یې ډېر سره زیات او د توجه وړ دی :

انګرېزانو په ۱۸۳۹ ع کال کې پوره ۱۴۵ کاله وړاندې له خپل تر پخوانی زیات لښکر سره د هېواد له شمال او جنوب خوا څخه لوی د « شاه شجاع » په نامه د یوه فراري سړي د حمایت په پلمه زموږ په هېواد راننوتل ، د انګرېزانو د تېري منطق دا و چې مومن « شاه شجاع » پر خپل هېواد نې تخت کښېنوو او د حالاتو تر کابو کېدو وروسته به بېرته خپل هېواد ته ستنېږو . دا لښکر په ټولو عصري وسایلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نظامي تجهیزاتو سنبال ؤ چې لندېنۍ دادی :

«د بنګال د ویژن د جنرال کاتن په قوماندانۍ ۹۵۰۰ تنه، د بمبیي دویژن د سرجان کین په قوماندانۍ ۵۶۰۰ تنه، د جنرال د نکن زیرمه شوی لښکر ۴۲۵۰ تنه، د بمبیي زیرمه شوی لښکر ۳۰۰۰ تنه، د شاه شجاع لښکر ۶۰۰۰ تنه، دده د زوی تیمورشاه لښکر ۴۸۰۰ تنه، د پنجاب د سکهانو مرستي مسلمان لښکر ۶۰۰۰ تنه، د سکهانو قوت الظهر ۱۵۰۰۰ تنه، چې ټول یې ۸۰ توپونه، ۹۴۰ تنه توپچیان او ۵۹۰ تنه مهندسین درلودل، داټول عسکر ۵۴۱۵۰ تنو ته رسېدل چې ۱۲۰۰۰ تنه یې دلوازمو کارکوونکی او ۳۰۰۰۰ سره یې بار وړونکي اوښان درلودل، هر جګړه انګریز یو نوکر درلود، هر فیل دوه مهتران او هر لښکر دوه سقاوان درلودل او لس بار وړونکي اوښان؛ هر آس یو مهتر درلود، د هرو شپاړسو تنو عسکرو یو آشپز او د هرو دریو اوښانو یو ساروان ؤ؛ زرندګري، نانبایان، قصابان، خیمه وهونکي، کسبګر او خرڅوونکي هم پر دې «مجلل» لښکر ور زیاتېدل؛ اما انګریزي افسرانو هر یوه افسر لس اوښان، یوه ګاو میښی ریړه، پنځه د سپرلۍ آسونه، دوه یابوګان او تقریباً شلویښت تنه کارکوونکي او خدمتګاران درلودل، وروسته انګریزي میرمني هم له یو ښهر میښتي او هر ییو او تخت روانونو سره په زیات تجمل سره د افغانستان میلمستون ته راننوتلی . د افغانستان پر لاره باندي ددې «مجلل» اردو تېرېدل لکه د ملخانو سیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې وې چې د هېواد په کلیو او ښارونو ړالوېدل او خوارهٔ، واښه او مېوې یې په خپله مخه کې له منځه وړل ..» (افغانستان د ر مسیر تاریخ ، د ارواښاد غبار تألیف ، ۵۲۳ مخ) .

هدا راز روسان په ۱۹۷۹ ع کال کې له خپل سل زرېز مجهز لښکر سره د افغانستان له شمالي او شمال لویدیځ لوري څخه د خپل یوه فراري ځېره خور ببرک تزارمل د حمایت په پلمه زموږ په وطن راتوېي شول ، د روسانو دیري منطق هم دا وو چې موږ ببرک د کابل پر تخت کښېنوو او د وضعې ترآرامه وروسته زموږ لښکر بېرته زموږ هېواد ته ستنېږي ، دې لښکر مکمل عصري تجهیزات د رلودل او په دې تیري کې هوایي تېری هم له دې کبله چې په دې یونیم سل کلن زماني واټن کې الوتکه اختراع شوې او پرلختیا یې کړې وه ، شامل و ؛ سره له دې چې د روسي متجاوز لښکر د مهماتو جزئیات تر اوسه په لاس کې نشته خو په زرهاوو توپونه او ټانکونه ور سره وو ، په سلهاوو الوتکې ور سره ملې وې او په دې سربېره یې ممنوعه کیمیاوی او زهرلرونکی وسله هم له ځانه سره د رلوده او په سلهاوو زره کله شینکوف او وړو نکې وسلې یې افغانستان ته له ځان سره راوړې لې .

د برلوی توپیر چې په دې دوو تېریو کې موجود و ، دا و چې شاه شجاع د انګرېز د لښکرو په مخکښ صف کې د کندهار له لارې وطن ته را ننوت خو ببرک تزارمل په افغانستان کې د روسي عسکرو تر ځای پر ځای کېدلو وروسته د روسي الوتکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټول بکس کې په پټه افغانستان ته را ننه ایستل شو. همدا راز شاه شجاع خپله واکمني (!) په کندهار کې په یوه غونډه کې اعلان او "تاج پوشي" ترسره شوه. خوبرلک د مسکو او تاشکند له راډیوګانو څخه خپل ستالني رژیم اعلان کړ او د بریژنیف په ورانده یې د هېواد پلورنی مراسم ترسره کړل.

انګرېزانو د لاهور د دریځ اړخیز تړون له مخې چې په ۱۸۳۸ع کال د انګرېزانو، رنجیت سنګهه او شاه شجاع تر منځ شوی و، افغانستان اشغال کړ او روسانو د هغه تړون له مخې چې په ۱۹۷۸ع کال یې له خپل بل نوکر "تره کي" سره په مسکو کې لاسلیک کړی و، د افغانستان په اشغال لاس پورې کړ.

افغانانو ته کله چې څرګنده شوه چې د افغانستان واکمن شاه شجاع نه بلکه مکناټن دی او انګرېزان د هېواد په ټولو چارو کې لاس لري، نو وسله یې راپورته کړه او په ټول هېواد کې یې په پاڅون لاس پورې کړ، د دې ملي قهر منطقي نتیجه د ۱۸۴۱ع کال د نوامبر د دوهمې نېټې ملي پاڅون و چې د کابل او شاوخوا خلک د ملي مشرانو تر قوماندې لاندې راپاڅېدل، د خپلو لاسو په وسله یې بالاحصار تر اور لاندې ونیو او د هېواد پاکه خاوره یې د دښمن تر پښو لاندې په اور بدله کړه.

همدا راز له هغې ورځې نه چې روسانو د ۱۳۵۷ لمریز کال (۱۹۷۸ع) د غوایي د کودتا له لارې خپل نوکران واکمن، ته ورسول او زموږ پر پاکه خاوره یې غیر مستقیم تېری وکړ او زموږ سیاسي سرنوشت یې تر لاسه کړ. افغانانو د موضوع له درک سره سم ټوپک ته لاس کړ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

محلي قیامونو ورو- ورو د ملي پاڅون بڼه غوره کړه، عسکري او ملکي پاڅونونه وشول او د روسانو پر استعماري اداره وژونکي او درني ضربې وارد ې شوې، په ۱۹۷۹ ع کال کې پر افغانستان باندې د روسیانو د نوي سلطه وال تیري د عمومي انقلاب سبب شو چې ورځ په ورځ یې لمن پراخه او بري یې د توجه وړ شول او اوس لکه څرنګه چې د ۱۸۴۱ ع کال د نومبر په دوهمه نیټه چې کابل د مجاهدینو تر محاصرې لاندې و، دا تاریخي ښار د اسلام او وطن د غازیانو تر زړوري محاصرې لاندې راغلی دی.

د شاه شجاع په دوره کې هم دولتي اداره او افغاني عسکر د انګریزانو په خدمت کې وو او اوس هم داسې ده؛ په هغې وخت کې هم دې خوار ساتل شوي خوځښتونو او د پیاوړې ایمان په وسله سنبال ملت خپله تیره توره خپل دښمن ته وښوده او اوس هم.

هغه وخت هم د شاه شجاع باداران، برنس او مکناټن د مجاهدینو د تیري توری له لاسه یو په بل پسې د جهنم لاره ونیوله او اوس هم د ببرک باداران بریژنیف، اندروپوف او چرنینکو د مجاهدینو میړاني او نه باورکیدونکو بریو له امله زړه چاودي د دوږخ کندې ته روان شول.

د انګریزانو په تجاوز کې هم هغه ټول انګریزي عسکر چې د لته بند له لارې نه کابل ته راغلي وو په همغه لاره کې جهنم ته ولیږل شول او اوس هم هغه روسي عسکر چې د سالنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تورنل له لارې کابل ته راغلي په همغه لاره کې جهنم ته لیږل کیږي .

د افغان او انګریز په لومړی جنګ کې د برنس او مکناټن تر وژل کېدو وروسته د شاه شجاع د وژل کېدو وار هم را ورسید او اوس هم د بریژنیف او اندروپوف تر زنه چاودي کېدو او جهنم ته تر رسیدو وروسته د ببرک تزارهل د وژل کېدو موقع رالنډ شوې ده .

د شاه شجاع د ډرامې په پای کې بیا هم شاه شجاع د امیرانه وکړه چې د انګریزانو له هغه قرارداد نه یې غاړه وغړوله چې له ملي مجاهدینو نه یې ژمنه اخیستې وه چې انګریزان به شاه شجاع له ځان سره بیایي او افغانستان به ده ته په برتا نوي خاوره کې معاش ورکوي او په مقابل کې به دوی امیر دوست محمد خان بیرته افغانستان ته را ستنوي خو شاه شجاع د دې تړون په خلاف له انګریزانو سره تر تلونه په افغانستان کې وژل کېدلو ته ترجیح ورکړه او هدلته د مجاهدینو په لاس د خپلې لویې ګناه په کفاره کې ووژل شو خو له ببرک سره د ا شجاعت هم نشته او چې دا نن روسان له افغانستان نه یښنې سپکولو ته اړ شي نو دی به روسانو ته زارۍ کوي چې تر ځان وړاندې ماله افغانستان نه وباسئ خو وخت به تر وخت تېر وي او روسان د خپل لمخې مغلوبیان په نیمه لاره کې پرېږدي نو بیا به دوی تري ځي او ببرک به جبراً مجاهدینو ته پرېږدي او بیا به هم د تیښتې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو سره د شاه شجاع په سرنوشت اوړي او د مجاهدينو په لاس به د دوزخ کندې ته غورځول کېږي .

په نتيجه کې بايد ووايو چې پر افغانستان باندې د روسانو لومړى تېرى هم هغه لار چې يوه نيمه پېړۍ وړاندې د انګريزانو لومړى تيري وهلى وه ، په څنګ کې لري او موږ داسې ورځې ته سترګې په لار يو چې ددې دواړو تېريو د پيل او پاى ټکي په خپل تاريخ کې سره ونښلوو او د راتلونکو تيري کوونکو له پاره يې د عبرت د يوه لوى درس په توګه پرېږدو !

هو ! دا ورځ ډېره لنډه او نژدې ده ځکه چې لوى خداى جل جلاله د حق او حق پالونکو ملاتړى دى :

لا تر اوسه يې ماغزه په قرار نه دي
چا چې ماسره وهلى سر په سنګ دى

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهمه برخه :

د افغانستان د تاریخ دوې پاڼې

چې

د هرې پاڼې یو مخ تور او بل طلايي دی

د انګریز جهاني زور دلته اوبه شو
په نړاریو د تزار نوی لښکر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړۍ پانه

په ۱۹۳۸ کال پر افغانستان باندې د انګریزانو

لومړی تېری

او د ۱۸۴۱ کال د نوامبر په دوهمه نېټه د افغانانو

ملي پاڅون

په نولسمه پېړۍ کې په افغانستان کې د اقتدار جنګونو او د واکمنۍ کورنۍ، کورنيو شخړو د افغانستان هغه پياوړې ستر واکې (امپراتورۍ) چې لوی احمدشاه بابا يې بنسټ ايښی وُ ډېره کمزورې کاواکه او بې ځواکه کړه او ددې زمينه يې برابره کړه چې د روس او انګرېز بنګيلاکګرې ستر واکې افغانستان د خپل استعماري رقابت ډګر وګرځوي.

انګرېزانو ته د قدرت د وږې شاه شجاع پناه ور وړل او ورو ورو حالات داسې وګرځول چې انګرېزان تر ډېرو سانو وړاندې شي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان په لاندې ګوټو سره د آموسیند ترڅنډو پورې ځان ورسوي ، د ۱۸۳۸ع کال په جون کې له فراري شاه شجاع سره د لاهور مثلث تړون کول د دې تجاوز عملي پیلامه وه ؛ انګریزانو دیرې اعلامیې په ترڅ کې امیر دوست محمدخان په دې تومتې کړ چې ګویا د روس په مرسته له افغانستان سره د « پیښور » بیاتړل غواړي ، دوی په دې اعلامیه کې « بارکزي » سردارانو د حکومت « غاصبین » وبلل او د افغانستان واکمني یې د « سدوزیو » « قانوني حق » بلله ، د « بارکزو » په وخت کې یې د افغانستان وضعه « ګډه وډه » وښوده او په اعلامیه کې یې زیاته کړه چې د اګو ورې هغه وخت له منځه ځي چې شاه شجاع د انګریز په پوځي مرسته بېرته په خپل « موروثي تخت » کښېنول شي او په دې توګه به د برتانوي هند « تمامیت » تأمین او د افغانستان د ملت « اتحاد » به ټینګ شي .

د همدې منطق په بناء انګریزان پر افغانستان باندې د تیري په تیارۍ بوخت شول ، د سفربرۍ امر یې وکړ ، د شاه شجاع په لاسلیک یې په افغانستان کې زیات شمیر ابلاغیې نشر کړې چې پکې ویل شوي وو ؛ د افغانستان د سلطنت حقیقي او شرعي وارث « اعلیحضرت شاه شجاع د غازي احمد شاه بابا لمسی د او محمدزایي ورونه د تاج او تخت غاصبان دي نو دادی د افغانستان « اصلي پاچا » له « خپل لښکر » سره د خپل پلرني تخت د نیولو په نیت خوځېدلی دی او د هندوستان د انګریزي حکومت

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرې چې دی یې درون میلمه ؤ دده په ملتیا کې ورسره روانې دي شو په خپل پلرني تخت بأندې دده «جلوس» وویني او «مبارکي» ورکړي بیا به دا دوست لښکر بېرته له افغانستان نه ووزي او هندوستان ته به راغبرګ شي.

له شاه شجاع سره دا روان «مبارکي ویونکی» «دوست» لښکر چې تول شمېره یې شلو پنځوس زره یوسل او پنځوس تنه کېده او ویا توپونه او د وخت مدرنه او قوي وسله ورسره وه، له بشپړو تجهیزاتو سره راروان شو، پټیل شوې وه چې دا «محدودي قواوي» د خیبر له لارې ننګرهار او د سیند او بلوچستان له لارې کندهار ته ننوځي. د سیند له خوا راروانې قواوې د ۱۸۳۹ ع کال د جنوري په شلمه نېټه د سند د سیند شنډو ته راورسېدې، په فرورۍ کې تر سیند راپورې وتې او په ښکارپور کې له شاه شجاع سره یو ځای شوې، په افغانستان کې د انګریزانو اصلي پاچامکناټن چې ظاهراً د انګریز د سفیر په توګه ؤ، ورسره ؤ.

د خیبر له لارې راروانې قواوې هم یوازې نه وې د شاه- شجاع زوی شهزاده تیمور ورسره ؤ چې په ډېر اعزاز یې را روان کړی ؤ.

انګریزانو په خپل دې پروګرام کې هڅه درلوده داسې وښیي چې شاه شجاع د افغانستان «خپلواک» پاچا دی او ورسره راغلی انګریزي لښکرې تر فرمان لاندې او څو ورځني میلمانه دي. له همدې امله دوی په کندهار کې د شاه شجاع د

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج پوشی په وخت انګریزي عسکر په داسې ډول د شاه شجاع په مخ کې تېر کړل چې انګریزي بیرغونه یې د « احترام » په توګه ځوړند کړي وو او کله چې دی پر تخت کښېناست دده په درناوي کې یې د توپونو (۱۰۱) ډزې وکړې ، بیانو د انګریزي لښکرو قوماندان جنرال کین او په افغانستان کې د انګریزي سفیر « مکناټن » د پاچا « حضور » ته وړاندې شول او د انګریز د حکومت په نمایندګۍ یې مبارکه ورکړې ، په ختیځ افغانستان کې یې مېلمستیا وکړل ، شهزاده تیمور یې چې د رسمي جامې یې اغوستې وې په وړاندې مسند کښېناوه ، دوا ړو خواوو ته مأمورین او عسکر د « احترام » په ډول ودرېدل او انګریزي افسرانو مبارکه ورکړې ، دا د انګریزانو د تجاوز دپرده پر مخ او روپوش و ؛ ددې تر شا یې جواسیس خواره کړل ، پیسې او آوازې یې خپرې کړې ، د کابل د پاچا امیر دوست محمد خان د واکمنۍ د نامشروعۍ په سر خبر کې یې د خلکو ذ هنونه « تنویرول » غوښتل ، مشران او مخور خانان او نور لروښکي کسان یې په شاه شجاع راټولول ، څوک چې په پیسو او د سیسو وغولېدل راټول او چا چې مقاومت کاوه له منځه یې وړل .

انګریزان په داسې حال کې چې شاه شجاع یې په مخه کې راروان و د ۱۸۳۹ ع کال د اپریل په ۲۵ مه نېټه کندهار ته ننوتل او د حکومتي قواوو له جزوي مقاومت نه وروسته یې کندهار تسخیر کړ ، د مې په اتمه نېټه یې د شاه شجاع تاجپوشي ترسره کړه او نژدې یوه ورځ وروسته پخوایې د افغانستان پر دې خودمختار (۱) پاچا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو اوه فقره این ترون لا سلیك كړچې په هغه کې مثل شوی وه ، انګریزی مسلمانه عسکر به د تل د پاره په افغانستان کې پاتې او لګښت به یې د افغانستان له خوا ورکول کیږي ، افغانستان به له بل یوه اروپایي هیواد سره هم روابط نه لري او تجارتي چارې به یې هم د انګریزی دولت د ایلچي په خوښه ترسره کیږي .

پرنګیانو له خپل ملا ولاړ کړي پاچا سره په کندهار کې تر دوو میاشتو تېرولو وروسته د کابل په لور د راتلو اراده وکړه ، په کلات کې غلجیو خوړې ورې حملې پرې وکړې او کله چې غزني ته راغلل له تېرلیو دروازو سره مخامخ شول ؛ غلجیو شا له خوا پرغل پرې راووړ ، دوی سنګرونه جوړ ول او لا بریدې ته ځکړي خوشاه شجاع په بیړه د انګریز قواوې ور واستولې او غافلګیري کړل ، غلجي غازیان یو برخه شهیدان او یوه برخه یې اسیر شول چې دا اسیران هم د انګریزانو د کمپ په مخه کې د قربانۍ د پسونو غوندې حلال او شهیدان شول ، انګریزانو غوښتل د وحشت له لارې افغانان وویروي چې « تسلیم » شي او له جهاد نه لاس واخلي . له انګریزانو سره د غزني ښار د ټینګې کلا د تسخیر توان نه و ، سردار غلام حیدر خان بشپړ نظامي ترتیبات نیولي وو خو دوی له یوه بل سردار عبد الرشید نومي نه استفاده وکړه ، د هغه د خیانت له امله یې د غزني ښار کابلی دروازه د شپې له خوا والوزوله ، انګریزي قواوې کلا ته ننوتلې ، په ښار کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ننه کوڅه په کوڅه د لاس او ګرېوان جنګ پيل شو تر دوولس سوو زيات کسان شهيدان شول، جنګي بنديان يې شاه شجاع ته وروستل خوله مخامخ کېږ و سره يوه بندي پرې غږ کړ: «د پرنګي نوکره!» او له دې سره ټول بنديان حلال کړای شول.

امير دوست محمد خان په ارغندي کې له خپلو عسکرو سره ناست و، او د «څه به کېږي؟» انتظار يې يوست، کله چې په غزني کې د انګرېزانو له وحشت نه خبر شو په دېر تلوار يې يې عسکر پرېښودل او د اونه د کوتل له لارې د باميان او خلم په لور روان شو او «تړپ» ته يې په «خرپ» ترجيح ورکړه، کابل يې واکمنه شو او انګرېزان له خپل راوستلي تولواك (؟) سره په کابل ننوتل او د بالاحصار په ارګ کې يې په بشپړه خاطر جمعي واړول. د کابل خلکو لاس پوڅي پاچا ته په کرکه، نفرت او حيرت کتل او انګرېزانو هم چې ځان پر افغانستان «مسلط» کنهلی ؤ نو يې د شاه شجاع ظاهري نازول او پاچا - پاچا کول هم پرېښودل او په دېره بې اعتنايي يې مستقيماً په حکمروايي لاس پورې کړ او مکناټن نور په افغانستان کې «سفير» نه بلکه «تولواکمن» ؤ.

انګرېزانو په افغانستان کې د خپلې دايمي استوګنې په غرض په نظامي تأسيساتو او د قشلو په جوړولو لاس پورې کړ او يو شمېر اضافي قواوې يې په دې نامه چې هوښ عملاً له افغانستان څخه ونو بېرته ولېږلي او د خپل واك او ځواك په استحکام يې لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوري کړ .

له بلې خوا افغانانو د خپل خصلت له مخې خپل دښمن په خپل کور کې نشوی لیدلی ، د هېواد په ګوټ ـ ګوټ کې ګنګوسې وې ، د تېښکار تیاری نیول کېده او د پاڅون ، د ملي غورځنګ او د ملي یون .

ددې لوی قیام لومړنۍ ښکلي ښي هاغه وار محلي او خواره واره پرغلونه وو چې د کندهار ـ کابل پر لاره پر شاه شجاع او ددهٔ پر دوستو لښکر د کلات غلجیو پیل کړل ، په غزني کې خلکو مېړنی تېښکار او مقابله وکړه او کله چې شاه شجاع (!) او دده باداران په کابل کې استوګن شول د زړه ملي خلك پاڅېدل چې په وحشت سره وکوتل شول ، بیا چې خپلواك (!) پاچا ننګرهار ته یو نمایشي سفر کاوه د کونړ خلکو د پاچا او دده د دوستانو پر ضد پاڅون وکړ چې د توپونو په خوله غلي کړای شو ، وروسته جبار خېل پاڅېدل خو انګرېزانو په بېړه هر پاڅون ځای په ځای غلی کاوه دا پاڅون یې هم غلی کړ ، افغانان ددې پر ځای چې دا « وحشت » یې وویروي نور هم جري او زړور شول ، خوګیانو دې بېګانه دولت تر دمالیې له ورکولو نه سر وغړاوه او د حصارك غلجي یو ځل بیا پاڅېدل او د کابل ـ ننګرهار لاره یې تر تهدید لاندې ونیوله ، د اد ۱۸۳۹ع کال خواره واره قیامونه وو ، ددې قیامونو نتیجه دا هم وه چې شاه شجاع (!) خپل ځان وپېژاند او پوه شو چې زه « څوک » یم ؟ » له مجاهدینو سره یې د تماس هڅه وکړه خو د انګرېز تر بشپړه څارنه لاندې

ځ او فرمانونه یې د انګرېزانو لاسو ته ولوېدل اویله نتیجه
یې داوه چې په ۱۹۴۰ ع کال کې د دې قیامونو لمن ډېره خوره شوه،
د حصارک د غلجیو جبهه پیاوړې پاتې شوه او په خورد کابل
کې یې د یوه برید په ترڅ کې د انګرېزانو لویه قوه تس نس کړه، همدا
وخت د کوهستان او غوراو خلک هم راولاړ شول او د جهاد ملاوې
یې وتړلې، د کندهار خلک هم پاڅېدل او انګرېزي فرماندار
یې وواژه.

هلته امیر دوست محمد خان بخارا ته تر تېښتې وروسته بېرته
شمالي ولایاتو ته راغبرګ شو او خلکو په مېړانه ملاتړ ورسره
وکړ، له کندزنه له پنځه زره لښکر سره بلخ ته روان شو، له
خلم نه هم پنځه زره لښکر ورغی، لښکرې له انګریزانو نه ماته
وخوړه خو پاچا د کوهستان او کاپیسا د مجاهدینو په بلنه شمالي
ته راغی دلته نږه ور و مجاهدینو د ملی رهبر (!) په توګه ومانه
او له انګرېز سره بریالی جنګ روان و، انګرېزانو په جنګ
کې شرمېدلې ماته وخوړه خو پاچا یو ناڅاپی د جنګ له مېدانه
ورک شو، له خپل باوري دوست سلطان محمد خان سره د کابل
په لور روان شو، د ۱۸۴۰ ع کال د نومبر په څلورمه نېټه کابل
ته ورسېد، ماښدیګر مهال و، مکناټن له ښکار نه ارګ ته
روان و چې د پاچا ملګری سلطان محمد خان ورغی او ورته ویې
ویل: «امیر دوست محمد خان راورسېد!» مکناټن په وارخطایۍ
وپوښتل «له لښکر سره؟» ده ویل: «نه!». امیر ور وړاندې شو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکناتن ته ورغاړه ووت او قصرته له ننوتلو وروسته يې خپله توره مکناتن ته تسليم کړه چې بيا ئې معاهدو او مفاهمو وروسته هندته واستول شو ؛ د شمالي مجاهدين د پاچا په ناڅاپي ورکيدو پريشانه وو خو کله چې خبر شول : پاچا له کټلي ميدان نه د دښمن ته تښتيدلی وو وکړه ډير حيران شول خو پريشان نه شول ځکه چې د دښمن ماتول او د خپل هيواد آزادي کټل يې خپل اسلامي او ملي فرض باله ؛ دوی لکه زخمي زمري په خپل ټول قوت د دښمن په عسکري قشله ورتوی شول ، زيات شمير يې د دوزخ ميلمانه کړل او پاتې نور يې وتښتيدل ، هغه وخت په هلمند کې هم د جهاد يوه لويه جبهه جوړه شوه او په ننګرهار کې سنګوخيل پاڅيدل چې په دې دول په ۱۸۴۰ع کال کې د جهاد لمن ډيره خوره شوه او د افغانستان په هره برخه کې جبهې جوړې شوې .

د ۱۸۴۱ع کال شرمې له وړو ـ وړو قيامونو سره په آرامې تېر شو خو په اپريل کې يې بيا قيامونه ګڼ شول ؛ او بيا وري شول ، له يوې خوا د جهاد حلقه لويېدله او په ټول افغانستان کې خوريده او له بلې خوا د مرکز (کابل) په لور دا حلقه د تنګيدو په حال کې وه او د انګريزانو د تنفس لارې يې بندولې ؛ د کلات غلجيو په اپريل کې يوځل بيا په انګريزي قواؤ بريالۍ حمله وکړه ، په جون کې د کندهار عليزي پاڅيدل ؛ انګريزانو په مجاهدينو کې د نفاق اچولو له پاره کسان واستول خو بريالي نه شول . په هلمند کې له دښمن سره خونړۍ جنګونه پيل شول ، د غزني خلکو په جولای کې د کابل ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار لاره بنده کړه او د انګرېزانو یوه لویه قوه یې چې کندهار ته تلونکې وه ، تس نس کړه ؛ د دسمبر په میاشت کې په ګرد پېزکې د زاوې خلکو یو بریالی پاڅون وکړ ، په ۱ اکتوبر کې د کوهستان او حصارک مجاهدینو په ګډه سره له کوهستان او تېزین نه تر بتخاک پورې دا نټوله سیمه انګرېزانو ته د اور په تېږه بدله کړه ، د انګرېز ورلېږل شوې قواوې یې وار په وار له منځه یووړې او د کابل په لور را لنډې شول ، د اکتوبر په ۳۰ مه نېټه په بنارکې د سیاه سنګ په عسکرې چوڼۍ مجاهدین لاس بری شول او نورو مجاهدین په بنار کې د دښمن د یوه عمومي پاڅون په لټه کې وو؛ تر اوسه د جهاد مشران په خپل - خپل ځای کې په جهاد بوخت وو، واحده رهبری او د جهاد د لار ښودنې له پاره یې قبلي مفاهمه نه درلوده ، مجاهدینو د دې خلا د ډکولو له پاره هم کار وکړ ، د ۱۸۴۱ع کال د نوامبر په لومړۍ شپه د مجاهدینو مشران د عاشقانو عارفانو سره لنډه په باغ نواب کې په یوه کور کې سره راغونډ شول ؛ امین الله خان لوګری ، عبدالله خان اڅکزی او نور د جهاد مشران د عمومي پاڅون د طرحې په جوړولو وغږېدل ؛ د جنګ قوماندان ، نائب او یوه انقلابی شوری یې جوړه کړه ، د دښمن مکتوبونه یې ضبط او مخابرې یې تر کنټرول لاندې راوستې او په لوړ تدبیرې د قیام د بریالی کېدلو ټولې خواوې وسنجولې او بیا یې نوپرېکړه وکړه چې سبا به د نومبر په دوهمه نېټه (چې د عقرب له ۱۰ سره سمون خوري) ملي عمومي پاڅون کېږي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پاک قرآن سوګند واخیست شو او سبا لمانځه مل عمومي قیام په ټولو جوماتونو کې اعلان او له لمانځه او دعا وروسته پیل شو، د کابل ښار ټول دکانونه وتړل شول د «الله اکبر» ملکوتي غږونو د کابل ټوله فضا ونیوله. مجاهدین په خرابات کې د برنس په کور ورغلل، ده د پیسو او رشوت وعدې ورکړې خو مجاهدین پرې ورتوی شول، په کور یې اور پورې کړ او څو شیبې وروسته یې ککرۍ د کابل په څوک کې ځړول شوې وه! په ښار کې د انګریزانو ټولو کورونو ته اور ورته شو، مکناټن د بی بی مهرو قشلې ته وتښتېد، له بالاحصار نه د انګریزانو یو کنډک مجهز عسکر ښار ته راووتل، ښځو له بامونو نه په ډبرو ویشتل، ایشېدلې اوبه یې پرې راتویولې او سنجونه یې پرې راغورځول او کله چې د مجاهدینو صفونو ته راورسېدل د لاس او ګرېوان په جنګ کې دا اوه سوه کسه د پښتنو غونډې حلال او دوزخ مېلمانه شول، شاه شجاع خپل زوی تیمور د خلکو آرام ولو له پاره راولېږه خو ده چې وضعه ولیده مجاهدین یې د دښمن په مقابل کې تشجیع کړل او ځان ته یې نجات ورکړ.

انګریزانو کابل ښار له بالاحصار نه د توپونو تر اور لاندې ونیو، خو د دې توپونو د ډزو د غږېدلو او پاشېدلو خلکو احساسات نور هم توپاني کړل، دا وخت د شاه شجاع د دربار افغاني کارکوونکو هم د جهاد صفونو ته راودانګل او دوی یې یوازې پرېښود، ۷۵۰ تنې ښځې هم له کورونو نه راووتلې او د مجاهدینو په صف ورګډې شوې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

انګرېزان د بي بي مهرو او نورو عسکري قشلو ته راغونډ شول او هلته يې دفاعي جنګ غوره کړ، د قيام مشرانو د جهاد او عملي جنګ مشران هم وو او دښمن ته د ننګ په ډګر ولاړ.

د نومبر په درېيمه نېټه د انګرېزانو دفاعي کلاوې هم بې ننګه شوې او مجاهدين ترې تاوراتاو شول او د او وخت د کوهدامن، کوهستان، غلجيو، لوګر، ميدان، وردګو او ننګرهار ته د نورو لښکرو سيمو مجاهدين هم رارسېدلي او د کابل له مجاهدينو سره يو ځای شوي وو؛ د نومبر په څلورمه نېټه د انګرېزانو د غلې لوی ګودام او زياتې جنګي کلاوې مجاهدينو لاندې کړې او د نوامبر تر اوومې نېټې پورې انګرېزانو ته يوازې بالاحصار او د بي بي مهرو لويه جنګي کلا ورپاتې وه.

انګرېزانو د جلال آباد يا کندهار له لارې د انګرېز د امدادي پوځ د راتلو انتظار درلود خو دا پوځونه هم مجاهدينو د کابل - ننګرهار او کابل - کندهار په لارو کې له منځه وړي وو. انګرېزانو په جنګ سربېره له دسيسو او پيسونه هم کار واخيست او د جهاد لوی مشر غازي عبد الله خان اڅکزی د همدې خيانت ښکار شو او عبد العزيز نومي د شاله خوا حمله پرې وکړه چې د نوامبر په ۲۹ نېټه داسې وخت چې د مجاهدينو مورال د تقويې له پاره په زخمي حالت کې له کوره راووتلی او په آس سپور و، شهيد شو؛ مير مسجدي خان مسموم کړای شو چې د نومبر په ۲۶ مه نېټه شهيد شو خو جهاد غلی نشو او د نوامبر په ۲۵ م او ۲۸ مه نېټه سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد اکبرخان او محمد شاه خان غلجي د جهاد په مشرانو ور
زيات شول او د اخلاص ډکه کړه.

انګرېزان مجبور وو او د دسمبر په مياشت کې چې له هرې
خوا نا اميده شوي وو سولې ته حاضر شول او د سولې د تړون
يوه مسوده يې ملي مشرانو ته واستوله خو هغوي مقابلتاً مسوده
تياره کړه چې له افغانستان نه يې د انګرېزانو بې له قيد
او شرطه وتل، افغانانو ته د درنې وسلې پرېښودل، بيا د
افغانستان په لور د تلو له پاره کاروان نه کتل يې مهم ټکي وو؛
مکناټن د دسمبر په يوولسمه دا مسوده له ملي مشرانو سره لاسليک کړه،
مکناټن ډېر ژر له شوي تړون نه غاړه غړول غوښتل او د
دسيسو له لارې يې نوي ارتباطونه ټينګول او د ملي مشرانو تر
منځ يې درز اچول غوښتل چې دوی بيا په پټه کې په ډېر مهميت
د انګرېزانو د دسيسې سره افشا کړلې او د همدې منافقت نتيجه
وه چې مکناټن هم سر پکې وخوړ او د دسمبر په ۲۳ نېټه د مجاهدينو
تر تيغ تېر شو.

انګرېزانو سره له دې چې له کابل نه د وتو تړون لاسليک
کړی و خو بيا يې هم زړه ته نه لوېده چې يوه لويه استعماري
امپراطوري دې د يوه واړه ملت له لاسه داسې شرمېدلې ماته
وخوري نو د نوو قواو د رارسېدو په تمه يې په وتلو کې ځنډ کاوه
خو مجاهدينو فشار پرې اچولی و چې ډېر ژر بايد ووزي، د
انګرېزي امپراتورۍ حيثيت نور د خوندي کېدو نه و د ۱۸۴۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال د جنورۍ په ۶ مه نېټه د کابل تخلیه پیل شوه، په سره ژمي کې سره انګرېزان په بد حال په وتلو شول، د سهار له لمر ختو سره یې د کابل له قشلې نه په وتلو پیل وکړ او ترماښام لوېدو پورې یې قشله تخلیه کړه، مجاهدینو د دوی تر وتلو وروسته قشلې ته اور واچاوه او د سرو لمبو په رڼا کې تر ډېره ځایه دوی ځان ته لاره تاکله؛ انګرېزانو بیا هم تمه درلوده چې د ننګرهار نه به انګرېزي قواوې ملاتړ وکړي او ماته به یې په بري بدله شي، مجاهدین پوه شول، د ورځې به یې د تړون په اساس د انګرېزانو ساتنه او څارنه کوله خو د شپې به له خورد کابل نه تر جګدلک پورې محلي افغانانو یرغلونه پرې کول او د دښمن عسکر به یې له منځه وړل، د جنورۍ تر ۱۳ مې نېټې پورې چې انګرېزان د جګدلک له غاښي اوښتل د انګرېزانو له اوولس زریز لښکر نه یوازې د اکټر براېډن ژوندی پاتې و چې ننګرهار ته یې د انګرېزي پوځ د تباهۍ خبر ورسولای شو.

په دې ډول هغه لوی امپراتورۍ له یوه واړه او بې پاچا ملت نه تاریخي او نه هېرېدونکې ماته وخوړه او هماغه و چې په ټوله نړۍ کې یې ماته شروع شوه او یو وخت داسې هم راغی چې د الوی استعماري ښامار زموږ له ګاونډ نه هم ورتښتول شو او په زرهاوو میله له موږ نه لرې ولاړ او د امستعمرې یې له کومې څخه ووتلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقدیر داسې پېښه کړه چې د افغانستان بل همسایه استعماري قوت ته هم د تېري وار ورسید ، د ۱۹۷۸- او- ۱۹۷۹ع کلونو په اپریل او دسمبر کې یې پر افغانستان دوه پرلهوین تېري وکړ. پر افغانستان باندې د انګرېز لومړی تېری او د روس لومړی تېری د زمانې په لحاظ څه کم یوه نیمه پېړۍ فاصله لري خو د پېښو تسلسل یې تر ډېره ځایه سره ورته دی او د تاریخ د تکرار بڼه یې غوره کړې ده نو څکه مونږ د انګرېز د لومړي تجاوز پړانه هم دلته را انغاړو او د موضوع د بشپړتیا په لړ پاره د روسانو د لومړي تېري پاڼه را اړوو او په تېرېدونکې یې مطالعه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهمه پانه

په ۷۹ - ۱۹۷۸ ع کلونو کې پر افغانستان باندې د روسانو دوه پراخ یرغلونه او د افغانانو ملي پاڅون

په شلمه پیړۍ کې هم کورنیو ښځو، اغتشاشونو او د واکمنو کورنیو د اقتدار د ټیکاو د افغانستان هغه ځواکمنه خپلواکي چې د لوی خدای جل جلاله په مرسته، د اعلیحضرت امان الله خان په اراده او د ملت په همت تر لاسه شوې وه له خپل اصلي مسیر نه وایستله، افغانستان یې د بل محتاج کړ، د اقتصادي او فرهنګي پرمختګ لاره نه له هرې خوا را وتړل شوه، زموږ خپلواکي تش په نوم پاتې شوه او د دې زمینه یې برابره کړه چې افغانستان د شرقي پرمختګ کوچې ته ور ټېل وهل شي.

دا وخت د هند او پاکستان په آزادېدلو او جوړېدلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

انګرېزي زمونږ له کاونډ نه تللي ؤ او هم د عربي استعمار ځنکني د امریکا په لاس کي وه ؛ امریکا له روس سره د نړۍ د ویش (۱) په طرح کي افغانستان د خپلو ګټو له ساحي څخه ایستلي ؤ او له بلي خوا د روسانو سوره او خونړي بنګېلاک زمونږ په پوله ولاړ ؤ ، له غیر ملي حکومتونو سره یې د دوستۍ په جامه کي تړونونه کول ، د اقتصادي ، فرهنګي او نظامي بېلا بېلو تشبثاتو له لارې یې په افغانستان کي ځان ټینګاوه ، له یوې خوا یې زمونږ عسکري ته لاره وکړه او له بله پلوه یې په ۱۳۴۳ش/ ۱۹۶۸ع کي د « خلق » د باند په جوړولو سره زمونږ په هیواد کي یوه پخه سیاسي اډه جوړه کړه ، که څه هم د « خلق » باند له ملت نه تجرید ؤ خو د روس په مالي او عملي سپورټ یې تادا ؤ پوخ شو او د بې تجربې ځوانانو په مغزونو کي یې ریښې وزغلولې لکه څرنګه چي د بنګېلاک قانون دی په یوه اسا تکیه نه کوي ځکه کېدی شي چي ورسته شي او اتکاء یې له منځه ولاړه شي او هم بنګېلاک په یوه هیواد کي دوې رقیبې ډلې یا کسان ساتي څو دواړه په رقابت سره یو تربل بني غلامۍ ته حاضر شي او هم د قدرت په وخت کي یو په تخت کېنوي او بل له ځان سره د ذخیره وساتي او که پرتخت ناست غلام غاړه غړوله او یا یې صادقاً نه غلامي نه کوله نو په دې ذخیره غلام یې د فشار د قوې په حیث وویروي او یا یې هم مستقیماً پر ځای کېنوي - دا کار په نولسمه پېړۍ کي انګرېزانو هم کړی ؤ ، د امیر دوست محمد خان د واکمنۍ په

وخت کې شاه شجاع د انګریزانو په غېږ کې و او بیا چې کله شاه شجاع پر تخت کښېنول شو نو امیر دوست محمد خان یې په غېږ کې ورته کښېنولی و. روسانو هم د یوه داسې هدف له پاره په ۱۳۴۵ / ۱۹۶۶ع کال د خلق ګوند پر دوو برخو «خلق» او «پرچم» وویشه، د پرچم پالیسي یې داسې وټاکله چې له حکومت سره هم لاره ولري، ببرک به له یوې خوا ظاهر شاه ته مترقي پاچا وایه او له بلې خوا یې خپل ګوند له محمد داود سره لنډ کړ او د هغه تر بشپړ حمایت لاندې راغی، سردار داود د ۱۳۵۲ ش ۱۹۷۳ع کال کودتا د هدوی په ملاتړ وکړه او پرچمیان د وزارتونو پر څوکیو- کښېناستل او خصوصاً د کورنیو چارو د وزارت له خوا د اولسوالیو په سلو کې نوي څوکۍ هدې پرچمیانو ته وسپارلی شوې، پرچمیانو د رشوت اخیستلو او نورو فجایعو له لارې د سردار داود حکومت ډېر بدنام او د خلکو نفرت یې ترې پیدا کړ، دا د روسانو له خوا ور سپارل شوی پروګرام و؛ داود ډېر ژر له خلکو نه تجرید او د عام تنفر وړ شو څو کله چې داود په ځان پوه شو او غوښتل یې چې له دې دام نه غاړه خلاصه کړي، روس د خپلو ذخیره ایجنټانو په وسیله په بېړني او عاجل ډول د خلق او پرچم ګوند ونه سره یو ځای کړل او د دواړو ګډ عمل له لارې یې د یوې خونړۍ کودتا طرح وکړه، روس په دې لوبه کې د پردې تر شا هر څه مهیا او چمتو کړل او د پردې پر مخ د ۱۳۵۷ کال د ثور په اوومه نېټه (د ۱۹۷۸ع کال اپریل) خلقیانو او پرچمیانو خونړۍ کودتا

پیل کړه او څرنګه چې له یوې خوا د سردار داؤد حکومت له خلکو نه تجرید و، له بلې خوا یې ایدیالوژي او بې خاصیته و، له بله پلوه مهمې چارې د بې کفایته کسانو په لاس کې وې او له بلې خوا داؤد ډېر مغرور او په ځان غاوره و؛ په یوه ورځ کې یې بریالي شول او په دې وسیله روسانو پر افغانستان باندې په ۱۹۷۸ع کال کې خونړۍ خو غیر مستقیم تېری وکړ.

روسانو پر افغانستان باندې د دې په زور ور تپل شوي حکومت ترکیب په داسې ډول راغونډ ته کړ چې د قدرت تول د خلقیانو لور ته ور غړه کړي او د خپل استعماري پلان له مخې پرچمیان د اقتدار جنګ ته وباسي؛ ببرک له دې وېش نه ناراضه شو او یوځل بیا یې له خلقیانو سره زړه د ښمني راټوکه کړه او د روسانو تر سره شوي هدف له پاره شوی اتحاد ګډوډ شو؛ په هدې حالت کې روسانو ببرک له افغانستان څخه د سفیر په جامه کې ووېست او د سفارت تر سوا غلا وروسته یې په خپل څنګ کې کښېناوه، دا د روس له پاره خلقیانو ته د فشار ډېره ښه قوه وه، که تره کی او امین به د ښې غلامه رول نه لوباوه نو بریژنیف به د ببرک سر له ګریوانه ورته راوټوست او دوی به یې د رقابت په دنیا کې هر ډول غلامه او لکه وهلو ته اړ کړل. خلقیانو د روس له قوماندې سره سم بې ساري وحشت وکړ، قتل عام ته یې وکړل، په لسهاؤ زره بې ګناه افغانان یې ووژل، کلي او ښارونه یې وران کړل او په نتیجه کې خلکو ملي پاڅون پرې وکړ او په څو میاشتو کې د خلقیانو تر نیمایي زیات

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

عسکر او منصبداران مړه ، د خلقیانو حزبي غړي مردار او د
هیواد زیاتې برخې آزادې شوې دا وخت له یوې خوا خلقیان
د سقوط په پوله ولاړ وو ، له بلې خوا به د امین خودخواهي
کله ـ کله د بې اجازې غیلو له پاره دی هڅاوه او له بل لوري د
خلق د غلامۍ دوره سرته رسېدلې او د لاس پاکولو دا دسمال تور
زوړ شوی و .

د پېښو په نتیجه کې د شاه شجاعي تاریخ بیا تکرار را رسېدلی
و ، روسانو له فراري ببرک (کیدړې) سره افغانستان ته د روسي
لښکرو د راننوتلو قرارداد وکړ ، پروګرام داسې و چې روسان به
د انګریزانو په خلاف له ببرک نه وړاندې افغانستان ته ننوځي ،
امین خاین به را نسکور وي ، عسکري قشلې به ونیسي ، راډیو به لاندې
کوي او بیا به نو ببرک د روسیې له راډیو نه خپل حکومت اعلانوي
په هغه حال کې به د روسیې د راډیو موجونه د افغانستان له راډیو
سره یو کیږي او داسې به ښودله کیږي چې ګویا ببرک د افغانستان
له راډیو نه غږیږي خو دا نقشه هم خدای رسوا کوله ، روسان د ترمکې
او هوا له لارې افغانستان ته را ننوتل ، امین یې مردار کړ خو
عسکري قشلې یې لا بشپړې نه وې نیولې او د افغانستان راډیو لا عادي
خپرونې کولې او امین د واکمنۍ خبرونه یې نشرول ، په هغه وخت
کې ببرک له ټاکل شوي پروګرام سره سم د مسکو او تاشکند له راډیو
ګانو نه خپله وینا نشر کړه ، امین یې نسکور شوی وباله او ځان
یې د انقلابي شورا (!) او د دولت مشر (!) اعلان کړ خو په هغه دقیقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان راډیو د امین د حکومت خبرې کولې او د روسانو دا پلان هم رسوا شو.

هو! د ثور تر خونړي کودتا وروسته چې هومره چې د روسانو غیر مستقیم تېری کېږي ، روسانو د ۱۳۵۸ش (۱۹۷۹ع) کال د جدي په شپږمه نېټه پر افغانستان باندې مستقیم ، بربنډ او له ټولو قوانینو او موازینو نه خلاف تېری وکړ ، د دوی تر سل زرو زیاتې لښکرې پر افغانستان راواوښتې او له شاه شجاع ثاني شاه شجاع ببرک تزار مل پسې راروان دي .

روسانو هم لکه انګرېزانو چې امیر دوست محمد خان له روس سره په مرسته تورمتې کړی و ، امین له امریکا سره په مرسته تورمتی کړ؛ دی یې د « سي ، آی ، اې » ایجنټ وګڼه او زیاته یې کړه چې که روسان افغانستان ته نه وی راغلي نو امین به افغانستان امریکایانو ته حواله کړی و(؟) او بریژنیف څرګنده وویل چې : « د اتجاوز وقایوی تجاوز دی او هومره افغانستان ځکه نیولی چې روسیې ته د امریکې له خوا خطر متوجه و » ؛ روسانو د خپل بې شرمانه تېري له پاره یو بل پروتوکول هم وړ واغوست او هغه دا چې هومره د افغانستان د قانوني حکومت (؟) په بلنه (؟) راغلي یو څوکه چې تري وپوښتنه دې شول : د کوم قانوني حکومت په بلنه ؟ ځکه که امین راغوښتي وای نو امین خان در باندې واړه ؟ او که ببرک دا کار کړی نو ببرک څو هغه وخت یو فراري و او د هیڅ ترون کولو صلاحیت یې نه درلود ؟ دوی بې ځوابه وو خو ببرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

خومیاشتې وروسته په سپین سترګه وویل: زه د امین ترمرګ شو میاشتې وړاندې کابل ته راغلی وم، له ګوند سره په تماس کې وم او د ګوند غړو دا فیصله(!) کړې ده! دادی د تجاوز له پاره یو داسې شیرې پرتوګ چې تر څو زیات یې هر څه ترې ښکاریږي!

ترډې وړاندې روسانو خپل تر لاس لاندې د تره کی او امین ګوډاګی حکومتونه په افغانستان کې د عدل او نیاو سمبولونه بلل او ددوی ټول فجایع یې د « امپریالیزم تبلیغ » ګڼله، خو دیوې نوې لوبې له پاره سکوت مات شو او د روس نوي ګوډاګي سترګې پټې او خوله خلاصه کړه، په دې غلط فکر چې ګویا ځان به په خلکو ومني د امین په افشا، کولو یې لاس پورې کړ او د روس د ټولو سپو خلقیانو د فجایعو نه یې داسې پرده پورته کړه:

« (حفیظ الله امین) چې د افغانستان استقلال له خارجي ارتجاع سره په سودا کې واچاوه او زموږ د زرهاو ملیونو سره سم ثروت یې چور او حیف او میل کړ، د افغاني عنعنو او ننګیالو خلکو غیرت، شرف او ناموس یې تحقیر او توهین کړل؛ د تل له پاره زموږ د ګران هیواد د ژوند له صحنې نه ایسته کړای شو...»

ده په یوه بله علامانه وینا کې وویل: « که ... د افغانستان د شجاع اردو فداکارۍ او د شوروي دوروري او بې شایبې مرستې نه وای نو د غوایه بریالی انقلاب به خپل نوی پړاو ته نه وی ننوتلی او نن به نه یوازې په افغانستان بلکه په منطقه کې یوه لویه تاریخي فاجعه منځ ته راغلې وه، د ا درا ماتیکه او لویه فاجعه د امین د باند په وسیله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امریکا د استخباراتي اداري سي . آی . اې ، د پیکن د رهبرۍ د توطیې ، د منطق د ارتجاع ، د سادات ؛ اسرائیلو او د نورو ارتجاعي ځواکونو سره په ترون او ګډون ، طرح شوې وه ، چې د هغې له مخې به د افغانستان نیم او سید ونکي له منځه وړل ، د هیواد خپلواکي ، ملي حاکمیت او ارضي تمامیت له منځه وړل کېده او حتیٰ د ایران اسلامي نهضت چې د آیت الله امام خمیني په وسیله مخ ته راغلی ، کوتهل کېده او په سیمه کې ترچیلی نه لویه فاجعه پېښېده (؟) » .

ده لکه شاه شجاع غوندې د روسانو وحشي متجاوزو لښکرو په باب وویل : « د شوروی د وسله والو ځواکونو محدودې قطعې (؟) چې د افغانستان .... د دولت په قانوني غوښتنه (؟) د بهرنیو وسله والو تېریو د دفع او له منځه وړلو او زموږ د هېواد د خپلواکۍ د حاکمیت او خاورې تمامیت د ساتلو له پاره افغانستان ته راغلي دي .... تر هغه وخته به دلته پاتې شي چې د افغانستان نه د بهرنیو لمسونو ، لاس وهنو او تېریو کوچنۍ اغېزه ورکه او له منځه یوړل شي او نړولي بهرنۍ لمسونې ، لاسوهنې او تېري د بندولو له پاره د رښتیني او معتبر تضمین تأمین شي . »

ده په هغو لسهاوو زرو شهیدانو هم د مکر تمساحي اوښکې توی کړې چې خلقیانو د روسانو په قومانده او وسله شهیدان کړي وو ، د دوی فلقه (؟) یې واخیسته او په یوه وینا کې یې په پوره بې شرمۍ وویل : « ... تر هر څه وړاندې اجازه راکړئ چې د افغانستان د دیموکراتیک (؟) جمهوري دولت او حکومت د سیاسي کرنلارې تر وړاندې کلو غځکې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوند د مرکزي کمیټې . . . د انقلابي شورا او حکومت او زما پر ببرک کارمل له خوا چلیږي ژوندۍ خواشینۍ او لویه خواخوږۍ او درناوی . . . د هغوی پایه او ښکو او په وینو ککړو او ښکو په مناسبت تاسو ته وړاندې کوم چې د حبس او زندان، جبري مهاجرت او تبعید، وحشیانه او غیر انساني زجر او شکنجې او زغورېدو لښکاوو ونو وهیندو، پلرونو، ورونو، خویندو، لورنو، زامنو، ماشومانو د دسته جمعي شهادت او وژنې له امله چې د حفیظ الله امین میرغضب له خوا او د دې انسان وژونکي جلاد په مستقیم امر رامنځ ته شوي دي.»

هداراز لکه څنګه چې شاه شجاع ځان د ملت ضد کانه هداسې یوه وینا د ببرک له خولې هم وه تا په . . . په خواشینۍ سره باید ووایم چې سره له دې چې رهبري د کارګري طبقې او ټولو زحمتکښانو په لاس کې ده خو زموږ د دولت د اداري ماشین لا تر اوسه تر ډېره حده د خلکو په ضد دی.»

پر افغانستان باندې د روسانو له دې تېري سره داخل د ملت د نوی ولاړېدنې او پاڅون ضرورت نه و، د افغانستان ټول ملت په تېر یوه نیم کال کې له خلقیانو سره د هیواد په بېلا بېلو برخو کې جنګېدلی و، ځای په ځای یې د خلقیانو لوی لوی پوځونه له منځه وړي او ډېره روسي وسلې یې تر لاسه کړې وه؛ د کېراړې قتل عام، د هرات قتل عام، د ننګرهار او د مزار د هدادی د فرقو د بالاحصار د قشلې او د ریشخورو د عسکري قیامونو کوټل خلقیانو په وحشت سره تر سره کړي وو. د نورستان، کونړ، غورایو، وردګو، بامیانو او نورو ولایاتو سیمو قیامونه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي وو او مجاهدین وسله په لاس په سنګرونو کې ناست وو؛ د روسانو تېري د جهاد ساحه نوره هم پراخه کړه ، د ۱۳۵۸ ش (۱۹۸۰ ع) د دلوې په میاشت کې په هرات او کندهار کې ښاریان راولاړ شول او په شپو- شپو یې د « الله اکبر » مقدس او ملکوتي غږونه لوړ کړل او حکومتي تأسیساتو ته یې اور ورته کړ. په کابل ښار کې هم د همدې کال د کب په دریمه نېټه له ټول ښاره د الله اکبر آسماني غږونه پورته شول د شپګردۍ قیود یې مات کړل ، د پولیسو له ماموریتونو نه یې وسلې تر لاسه کړې او سهار د وخته په ټول ښار کې مظاهرې راووتې ، دوکانونه له پوره سره وتړل شول ، د « الله اکبر » چیغې پورته شوې ، د روس مرده باد ، ببرک مرده باد ، روس دې زموږ خاوره پرېږدي ! شعارونه ورکړل شول ، دولتي ودانیو او موټرو ته اور واچول شو او روسانو په ډېره وارخطایۍ ټانکونه راوایستل ، پرچمیانو د ځوانانو په شهیدانولو لاس پورې کړ ، الوتکو الوتنې پیل کړې او د ورځ ګرځېدو قیود ولګېدل چې هغې زندانونو خولې خلاصې کړې او په زرهاوو افغانان ور واچول شول بندیان په شپو- شپو وږي وساتل شول ، په برقي ډنډو ووهل شول او راز- راز زجرونه ورکړل شول خو د الله اکبر په ملکوتي غږ پیل شوی قیام ډېرې شپې دوام دار پاتې شو ؛ د ۱۳۵۹ کال - (۱۹۸۰) په پسرلي کې د پوهنتون او لیسو ځوانو او هلکانو د روس په ضد مظاهرې پیل کړې او د ګولیو په باران کې به ښار ته راوتل او د روس په ضد به یې شعارونه ورکول . خصوصاً په ځوانو کې په زرهاوو ملالۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

رامنځ ته شوې او سيني يې ګوليو ته سپر کړې ، دېر ولمي او ځوانې په نره شهيدان شول خو نهضت په مياشتو - مياشتو غلي نشو، پراخ شو، وسيع شو، د افغانستان کوټ - کوټ سنګر - سنګر او چې - چې يې عسکر - عسکر شو ؛ د ابريالي او قهرمانانه جهاد په نره دوام لري او دوام به کوي خصوصاً وروستي مياشتي د جهاد دبري يې ساري مياشتي دي او روس او د روس بچيان يې لکه موږک غونډې پچيلو عسکري قرارګاوو کې محصور کړي دي .

تردې وخته پورې د انګريزانو او روسانو لومړنيو تيريو د يونيم سل کلنې فاصلې سره - سره يو سبل ته سره ورته لاره وهلې خو د روسانو د تيري موده ولي اوږده شوه ؟ دا يوه مهمه پوښتنه ده او د اوږدېدلو عوامل يې هم دېر دي .

د دې او هغې جهاد لوی توپير دادی چې هغه وخت د جهاد قايدان او مشران له کليو نه را ولاړ شول ، خلک يې تنظيم کړل او د جهاد د پيل په وخت کې يو په بل پسې کابل ته ورسېدل او هلته په عين حال کې چې د جهاد مشران وو د جبهو قوماندانان هم وو ، د هغو مشرانو دېر والي د تشتت او تفرق له پاره نه بلکه د دې له پاره وو چې د يوه مشر په شهادت سره يې بل مشر ځای ډک کړي او د جهاد قوماندانې په لاس کې واخلي ، هغوی په دې فکر کې نه وو چې د شهيدانو له پاکو وينو نه د موټرو ، ماڼيو او مرفه ژوند خاوندان شي بلکه هغوی ترڅو وړاندې سرونه قربانۍ ته وړاندې کړي وو ، د هغوی ترمنځ د دښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نفاق او درز اچولو لاس کار نشوای کولای او ډېر ژر به یې د دښمن د سیسې په صادقانه ډول سره افشاء کولې او په ګډه به یې د د سایسو او وسا وسو مخه نیوله. هغوی په مقدس قرآن ټینګ ایمان درلود، سربښندل ورته آسان وو خو په قرآن او سوګند نه درېدل ورته کفر او له ایمانه تېرېدل ښکارېدل.

خو ډېر متأسفانه د جهاد داخوا بد له شوې ده، د جهاد مشران له افغانستان نه د باندې او د جهاد له سنګرو نه دومره لیرې دي چې حتی د یې عزیز یې هم عوېږته نه رسېږي، ددوی ډېرښت ددې له پاره نه دی چې د جهاد په صفونو کې ټینګښت راولي بلکه ددې له پاره دی چې د جهاد واحد صفونه په ټوټو ټوټو وویشي او کله ـ کله ددې زمینه هم برابره کړي چې یوه مجاهده ډله د بلې مجاهدې ډلې غاړې ته ولوېږي، په خپل منځ کې سره وجنګېږي او اصلي دښمن ترې پاتې شي، همدا راز متأسفانه د جهاد مشران د امارتونو په القابو کې د پاچاهۍ کلتور په ترلاسه کولو بوخت دي او د موټرو، ماڼیو، عیش، راحت او استراحت په لټه کې دي. او هم متأسفانه دښمن د جهاد صفونو ته خپل اوږد او ناولی لاس را غزولی او په تفتین بوخت دی.

خو له دې مایوس کوونکو عواملو سره ـ سره د هیواد په کوټ ـ کوټ کې د جهاد ګړندیتوب موږ ډاډه کوي چې دا مقدس جهاد هم د بري پولې ته لنډ شوی او د عیش او نوش کې مصروفو مشرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ځای به د جهاد مشري بیا هم هغو اتلو او قهرمانو قوماندانانو ته انتقالیږي چې په سخت ژمي، لوږو، وږو او هوارو د ښنتوکي په جهاد بوخت دي او د ګولیو په باران کې د دښمن په لوري وړاندې ورځي او سنګرونه یې یو پر بل پسې له منځه وړي.

هو نن باوري یو لکه څرنګه چې انګریزانو شرمېدونکې ماته وخوړله هماغسې شرمېدونکې ماتې ته روسان هم ور لنډ شوي او د تېرې وحشیانه څپې یې ډیر ژر په تېرېدو دي.

ومن الله التوفیق وعلیه التکلان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه برخه :

د بالاحصار ننداره

سُرخروي يې تل په وينو د ښمن د ه
د کابُل بالاحصار کې د ا اثر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل د ښار دروازې غزه د تاریخي لړۍ په ختیځــه پېلامه کې د بالاحصار پر تمېنه کلا دنګه غاړه ولاړه وه ، تول کابل یې ترنظر لاندې ؤ ، د کابل ښار ساتنې د پاخه سنګر په توګه یې په سلهاؤ کلونه خپله تاریخي وظیفه سرته رسوله او افغاني عسکرو ته یې د تل له پاره په خپل زړه کې ځای ورکړی ؤ .

د ۱۸۳۹ع کال د اوړي یوه ډېره توده او دوپ ورځ وه، په اصطلاح پېریانو تنورونه اچولي وو، د خوپ له لاسه هوا توره ښکارېدله او د رڼا په زړه کې یې یوه توره تیاره خوره وله، په هداسې یوه ورځ د بالاحصار دروازې پرانستلې شوې ، د افغانی عسکرو پر ځای ناآشنا پوځیان ورته را ننوتل چې سره ځونه، سره ویښته او شنې وچې - وچې سترګې یې درلودې ، دوی راغلل د افغاني عسکرو مورچې یې ونیولې او د کابل ښار څارنه یې له دې پاخه سنګرنه پیل کړه ! دا دانګریزانو د هغه شلوړ پنځوس زریز پوځ له ډلې ټخنه ووچې ظاهرا " افغانستان ته د " دوست "(؟) لښکر په توګه د فراري شاه شجاع له خوا رابلل"! شوي وو خو په حقیقت کې شاه شجاع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوی له خوا افغانستان ته را وستل شوی و .

بالاحصار خپلو نویو میلمنو ته حیران ـ حیران کتل چې دده ې حصار له لمنې سره د توپونو په ډزو سره پاچایي سلامي وشوه او په دې وسیله په کابل کې د شاه شجاع خپلواک حکومت اعلان شو، پاچا اعلان صادر کړ چې : زه په خپل موروثي تخت کښیناستم او د دوستې قواوې (۹) زما د قانوني حق د راسپارلو له پاره را سره راغلې دي او کله چې زما تخت ټینګ او مخالفین وځپل شي بیا به دا دوستې قواوې بېرته خپل لوی هیواد ته ستنېږي !.

خو بالاحصار په ډېرو سترګو کتل چې ورته راغلي شین سترګي میلمنه د کور په هر څه واکداري کوي او د کور د میرمنې په توګه ځان ښيي او حتی د دې زړور (؟) پاچا د خولې خبرې هم د همدې له خوا دیکتې کېږي، دی چوپ او غلی و خو دا راز په دې خاورینو دیوالونو کې محصور پاتې نه شو، خور شو او په ټول هیواد کې افشاء !.

د افغانستان میړني او په خپلواکۍ مین ملت د خپل کور غاصب ته له پخوا نه بد ورګی و او س غوسمن او قهرجن را پاڅېد، د هیواد په کوټ ـ کوټ کې یو ړې ـ وړې غونډې وکړې، وړې غونډې پسې لویې شوې توحید نشوې، سره غبرګې شوې، یو لاس شوې، تر کابل را چاپېر شوې، د بالاحصار د پخو دیوالونو غونډې د مقاومت انساني دیوالونه جوړ کړل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغوند شول او د ۱۸۴۱ع کال د مني د نومبر د دوهمې نېټې د سهار په خوږ کې یې د قرآن کریم په محکمې رسم بانډې دېڅې تړې په کولو سره پاڅون وکړ او قیام او د بالاحصار لمنې ته یې لاس ورواچاوه، انګرېزان یې هم له ته ایسار کړل، په تنشو لاسو خود مقاومت په پولادینو کامونو خ په وراندې ورغلل، شهیدان یې ورکړل او قربانیان! او له همدې شهیدانو نه یې زینې جوړې کړې، د بالاحصار لوړو دیوالونو ته پرې ور وختل، ترې ورواښتل انګرېزان یې دا ور په لمبو کې را ښکېل کړل، د بالاحصار لمن یې د دوی په وینو تکه سره کړه، او د دې تاریخي حصار پاکه غېږ یې د دوی له ناپاکو وجودونو څخه پاکه کړه -

بالاحصار ننداره کوله چې په فریب راغلی دښمن د توري په زور له بالاحصار څخه او بیا له افغانستان څخه وایستل شو او چا چې دا دوستان (؟) رابللي وو د هغه وینې یې هم له دوی سره ګډې کړې -

ډېر کلونه وروسته همدا شین سترګي میلمانه یو ځل بیا راغلل، د بالاحصار لوړو ته یې پورته نشوی کتلی او د خپل قهر سره ولو له پاره یې د اور لنبې ورته کړې. پوځ او سرلوړی بالاحصار د اور خوراک شو خو دښمن ته یې سر ټیټ نه کړ او په کنډوالو کې په خپل ځای سرلوړی پاتې شو.

کلونه تېر شول او پېړۍ واوښتې بالاحصار همدا سې سرلوړی تېروي، د خپل وروسته پاتې هیواد ننداره یې کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د خپلو غیورو بچو میړانې او غیرت پې نړه تکیه کړې وه.

د ۱۹۷۹ ع کال د وروستۍ میاشتې وروستۍ شپې ورځې او دږمي ډیره یخه او خړه پړه ورځ وه ، یخ په رګونو کې وینه وچوله، د دسمبر ۲۷ ورځ وه چې یوځل بیا د بالاحصار دروازې پرانستلې شوې ، د افغاني عسکرو په ځای بیا هم نا اشنا پوځیان ورته راننوتل چې ددوی هم سره مخونه ، سره وینښته او شنې وچې سترګې وې خو فرق د ومره و چې هغه نا آشنا میلمانه د عربي ښنګیلاک څخه وو چې د ختیځ له لارې هیواد ته راننوتي وو او دا د شرقي ښنګیلاک بچوړي وو چې د شمال له لارې پې هیواد ته رخنه کړې وه ؛ دوی هم د افغاني عسکرو مورچې ونیولې او د کابل ښار خارنه یې له دې پاخه سنګرنه پیل کړه ، هو ! دا د روس د هغه سل زر کسیز پوځ له ډلې څخه وو چې بیا هم افغانستان ته د دوست (؟) لښکر په توګه د فراري ببرک له خوا رابلل (؟) شوي وو خو په حقیقت کې ببرک دوی افغانستان ته راوستلی و.

بالاحصار بیا هم خپلو نویو میلمنو ته حیران ـ حیران کتل چې د بالاحصار له لوی لوړ سپیکرنه د ببرک خپلواک (؟) حکومت اعلان شو ، ببرک وویل چې زه د تخت د مستحق په توګه رئیس جمهور شوم او دوستی قواوې (؟) د افغانستان د ساتلو له پاره راسره راغلې او کله چې مخالفین وځپل شي او د امپریالیزم لاس غوڅ ختم شي بیا به دا دوستي قواوې بیرته خپل لوی اوسوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوست (۹). هیواد ته ستنیږي .

بالاحصار بیا هم کتل چې داخل راغلی شین سترګي مېلمنه م دکورد مېرمني په توګه اختیارات په لاس کې لري او ببرک دیوه لوډسپیکر په حیث غږ مبیني ، قلقلی کوي او کومې شلوي ، دی بیا هم غلی او چوپ ؤ خو په شااوخوا کې یې په دې ساړه ژمي کې تاوده سنګرونه جوړېدل او فقط دوې میاشتې وروسته د حوت په دریمه نېټه داسې هم وشول چې یوځل بیا لکه یو نیم سل کاله وړاندې د کابل ښار د «الله اکبر» ملکوتي غږونو په سر واخیست او د هیواد خلک په خپل بې دینه دښمن پسې په تش لاس راپاڅېدل او د دښمن له ټانکونو سره یې غېږې ورکړې ، دا ډول واړه نې یې بیا - بیا ولیدې او ډېر ځل د توروشپو په زړه کې داسې هم وشول چې د هیواد غیرتي زامنو بیا هم د بالاحصار لمنه ونیوه او د بالاحصار دیوالونه یې د دښمن په وینو ورنګول .

بالاحصار هره شپه او ورځ د همداسې پېښو تماشاچي دی خو د دښمن د ډېرو وینو له پاره تنده ورځ په ورځ لا زیاتیږي او داده دی چې هغه ورځ به هم ډېر ژر را ورسیږي چې دا شین سترګي مېلمانه یو ځل بیا په دسته جمعي ډول دده په پښو کې قرباني شي .

نن یو سهار د بالاحصار د شرقي دروازې په لمنه کې تېرېدلم چې ور ومې کتل په دروازه کې روسي عسکرو پیره کوله ، په سترګو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې تياره راغله خوچې لږ وروسته ښه ځير شوم د دې دروازې هغه ډېرين زمريان چې د افغاني عسکرو ترڅنګ به يې سرونه ښکاره ول هم له منځه وړل شوي وو، ما په دې ډېرينو زمرو پسې د تأسف سر خوځاوه چې يوناڅاپه مې د «شهداى صالحين» په لور د بالاحصار په لوړ اوسرلوړي ديوال چې زوړ شوى وُ خو نسکور شوى نه وُ، سترګې ولګېدې، بالاحصار ننداره کوله، د لمر زرينو وړانګو يې د منځ وړې وړې شګې ځلولې او په دې ځلا کې يې د حال په ژبه ويل:

«خير دى که د ښمنانو زما د لمنې ډېرين زمريان له منځه يوړل خو له مانه تا و راتا و د وطن زمري بچيان مېړني مقابلې ته چمتو دي او ما په دې سترګو ليدلي چې دا ځل به هم دا زمريان داسې بريالى کېږي لکه څو ځله چې د خپلو قوي د ښمنانو په مقابل کې بريالى شوى او په تش لاس يې خپل زوروَر د ښمن زما په پښو کې قرباني کړي دى!».

پښتو ته نه ځي هسکه غاړه به اوسېږي
زمانه ده، حادثې دي، زموږ سر دى

(پاى)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضمیمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لیکوال نور چاپي آثار

۱- « پوهنه او پښتو ادب » (د علم او پوهې په ارزښت باندې د پښتو شاعرانو نظریې) ؛ په « پوهنه » مجله کې پرله پسې خپور شوی دی ؛ ۱۳۴۱ ش / ۱۹۶۲ ع .

۲- « ولي » (ددې کلمې پر ۳۳ معناوو څېړنه) ؛ په پوهنه کې پرله پسې خپور شوی ؛ ۱۳۴۳ ش / ۱۹۶۴ ع .

۳- « سکروټې » (د انتقادي شعرونو مجموعه) ؛ ۱۳۴۵ ش / ۱۹۶۶ ع .

۴- « په پښتو نظم کې د تاریخ استخراج » (څېړنه) ، دا رساله لومړی په « آریانا » مجله او بیا په « کابل » مجله کې خپره شوې ده ؛ ۱۳۴۵ ش / ۱۹۶۶ ع .

۵- « برېښ » (انتقادي او انقلابي شعرونه) ؛ د شهید پاڼین حنیفي له « سپېده » نومي شعرونو سره یوځای ؛ ۱۳۴۶ ش / ۱۹۶۷ ع .

۶- « د هوتکو نارې » (د شفاهي منظوم تاریخ یوه مجموعه) ، ناشر : « پښتون کتاب فروشي » ؛ ۱۳۴۹ ش / ۱۹۷۰ ع .

۷- « د خلکو سندرې » (د پښتو اولسي ادب د ډولونو معرفي او تحلیل) ، ناشر : « د افغانستان د تاریخ او ادب ټولنه » ؛ ۱۳۴۹ ش / ۱۹۷۰ ع .

۸- « د پښتو پخوانۍ تذکرې » (د پښتو تذکرو تذکره) ؛ ناشر :

(c) ketabton.com: The Digital Library

« د افغانستان د تاریخ او ادب ټولنه » ؛ ۱۳۵۰ ش / ۱۹۷۱ ع .

۹ - « د افغانستان لومړنۍ کاغذي پیسې » ، (په افغانستان کې د کاغذی پیسو تاریخچه) ؛ په « آریانا » مجله کې خپره شوې ، ۱۳۵۰ ش / ۱۹۷۱ ع .

۱۰ - « د سقراط محاکمه » (د افلاطون لیکنه) ؛ په پښتو ژباړه ؛ د « زیري » په جریده کې پرله پسې خپور شوی ، ۱۳۵۰ ش / ۱۹۷۱ ع کال .

۱۱ - « سقراط په زندان کې » (د افلاطون لیکنه) ؛ په پښتو ژباړه ؛ د « زیري » په جریده کې پرله پسې خپور شوی ، ۱۳۵۱ ش / ۱۹۷۲ ع کال .

۱۲ - « د تاریخ ټولنې کتابونه » (اختصاصی ببلیوګرافی) ؛ ناشر : « د افغانستان د تاریخ او ادب ټولنه » ؛ ۱۳۵۱ ش / ۱۹۷۲ ع .

۱۳ - « د جمهوریت ورځې » (د جمهوریت په باب د ویلو شعرونو مجموعه) ؛ ناشر : « پښتو ټولنه » د « کابل مجلې » اداره ؛ ۱۳۵۲ ش / ۱۹۷۳ ع .

۱۴ - « ادبي ستوري » - لومړی ټوک - (د لرغونو شاعرانو تذکره) ناشر : « پښتو ټولنه » ؛ ۱۳۵۳ ش / ۱۹۷۴ ع .

۱۵ - « پښتو پانګه » - لومړی ټوک (کتاب پېژندنه) ؛ ناشر : « پښتو ټولنه » ، ۱۳۵۴ ش / ۱۹۷۵ ع .

۱۶ - « تېر یادونه » (د ملي ویاړنو په یاد کې ویلې شعرونه) ؛ ناشر : « د افغانستان د تاریخ او ادب ټولنه » ؛ ۱۳۵۴ / ۱۹۷۵ ع .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷ - « د روښان یاد » (د بایزید روښان د بین المللی - سمینار د مقالو مجموعه) - ټولونه - ناشر : « پښتو ټولنه » ؛ ۱۳۵۵ ش / ۱۹۷٦ ع .

۱۸ - « روښانی لیکنې » (د روښانیانو د آثار و معرفي) ، ناشر : لومړی ځل په « آریانا » مجله او بیا په « روښان یاد » کې خپره شوې ؛ ۱۳۵۵ ش / ۱۹۷٦ ع .

۱۹ - « خواجه عبدالله انصاري او دده مناجاتونه » (د خواجه کتابښود او په مسجع نثر دده د مناجاتونو ژباړه) ؛ ناشر : « د پښتو د پرمختیا او پیاوړتیا آمریت » ؛ ۱۳۵۵ ش / ۱۹۷٦ ع .

۲۰ - « پښتو د پېړیو په پوړیو کې » (د پښتو ادب یو لنډ جاج) ؛ د ا اثر لومړی د ۱۳۵۵ کال په « افغانستان کالنۍ » کې او بیا په « نقش فرهنگی افغانستان » نومی کتاب کې خپور شوی ؛ ۱۳۵۵ ش ـ ۱۹۷٦ ع .

۲۱ - « فولکلور د علم مور » (پر علمي پرمختګونو باندې د فولکلوري فکر اثر) ؛ دا کتاب د « فولکلور » په مجله کې پرله پسې خپور شوی ، ۱۳۵۵ - ۱۳۵٦ ش / ۱۹۷٦ - ۱۹۷۷ ع .

۲۲ - « پښتو ادبی ټولنې » (د ادبي ټولنو او مرکزونو پېژندګلوي) ؛ په « پلوشه » مجله کې پرله پسي خپره شوې ، ۱۳۵۵ - ۱۳۵۷ ش کلونو پوری / ۷٦ - ۱۹۷۸ ع .

۲۳ - « ای هیوادہ ! ای هیواده ! » (د هیواد په ستاینه کې شعر وته) ؛ ناشر : پښتو ټولنه » ، د « زیری » جریدې اداره ؛ ۱۳۵٦ ش / ۱۹۷۷ ع .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴- « پښتو خپرونې » (د پښتو جريدو، ورځپاڼو او مجلو پېژندګلوي)؛ ناشر: « د پښتو د پرمختيا او پيا ورېتيا آمريت»، ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع.

۲۵- « په افغانستان کې د ژورنالیزم تاریخچه »؛ ترجمه او تألیف؛ ناشر: « د تاریخ او ادب ټولنه »؛ ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع.

(د اثر يوازې سل نسخې نشر او پاتې د خلقيانو په وحشي دوره کې په مطبعه کې سانسور او د اور خوراک شو).

۲۶- « پښتو کتاب پېژند » (د پښتو د يونيم زر ټوکو چاپي کتابونو فهرست)؛ ناشر: « د بيهقي کتاب خپرولو موسسه؛ ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع.

۲۷- « معرفة الافغاني » (د پښتو لومړنی ژبنی کتاب، د پیرمحمد کاکړ تألیف)؛ سریزه او د متن برابرول؛ ناشر: د اطلاعاتو او کلتور وزارت، د ننګرهار مجلې مدیریت؛ ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع.

۲۸- « د رحمان بابا دیوان »؛ د انتقادی متن مقدمه، د متن مرتب: محمد عارف غروال؛ ناشر: « پښتو ټولنه »؛ ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع.

۲۹- « د پښتو نخواد شعر هار وبهار » (د فرانسوی مستشرق دارمستتر ټولونه)؛ د مقدمو پښتو ترجمه او چاپ ته چمتو کول؛ ناشر: پښتو ټولنه؛ ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع.

۳۰- « پښتو پانګه » (دوهم ټوک)- د پښتو آثارو ببليوګرافی؛ ناشر: پښتو ټولنه، ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع.

۳۱- « د سره غره ګلونه » (د پښتو ځلورو تنو لرغونو شاعرانو-

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشرحه تذکره)، د ښاغلي زلمي هیوادمل په ملتیا - لومړۍ د «زیرۍ» د ۱۳۵۷ کال په کالنۍ کې او بیا د امان کتاب چاپولو موسسې ځانګړې نشر کړه؛ ۱۳۵۷ ش / ۱۹۷۸ ع .

۳۲ - «دارالامان - ښار او ماڼۍ» (د دارالامان د جوړېدو تاریخچه)؛ په «آریانا» مجله کې خپور شوی، ۱۳۵۷ ش/۱۹۷۸ع.

۳۳ - «شوب» (د جهاد د شعرونو مجموعه)، د سمون په مستعار نامه - ناشر: امان کتاب؛ ۱۳۵۸ ش / ۱۹۷۹ ع؛ پېښور .

۳۴ - «ناسیونالیزم او ملي مسایل» (د سلو پوښتنو او ځوابونو په بڼه د افغانستان د ټولنې، ملي هیلو او اړتیاوو او مقدس جهاد ساده سیاسي شننه)- د سمون په مستعار نامه - ناشر: د «اسد» اداره؛ ۱۳۵۸ ش/ ۱۹۷۹ ع، پېښور .

۳۵ - «ادبي ستوري» - دوهم ټوک - ناشر: د هنر او کلتور ریاست ۱۳۵۹ ش / ۱۹۸۰ ع .

۳۶ - «ادبي ستوري» - دریم ټوک - په خواره ډول د «زیرۍ» په جریده او «کابل» مجله کې خپور شوی؛ ۱۳۵۹-۱۳۶۰ ش/ ۱۹۸۰-۱۹۸۱ ع .

۳۷ - «د واصل روښاني الفنامې» ؛ (مقدمه - تصحیح او لغتنامه)؛ په «کابل» مجله کې خپره شوې ؛ ۱۳۶۰ ه ش / ۱۹۸۱ ع .

۳۸ - «د پښتونخوا ادب» ، (د پښتو د معاصر ادب د ولونه او اصناف څېړې) ؛ ناشر د کابل پوهنتون ، د اثر د افغان یاد نومې مجموعه کې خپور شوی دی)؛ ۱۳۶۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۹ - « ژب پالنه » (پښتو ژبې د پالنې او روزنې تاریخ)؛
ناشر: د افغانستان د علومو اکاډیمي؛ ۱۳۶۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

۴۰ - « ناوې پښنه اخله سپرېږه! » (د پښتنۍ ودونو پر دودونو یوه څېړنه)؛ دا رساله په راډیو افغانستان کې پر له پسې یو کال خپره شوې ده؛ ۱۳۶۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

۴۱ - « د نیمو شپو سندرې خوندکرې » (د پښتو پر اولسي ادب یوه نوې څېړنه)؛ ددې اثر یوه برخه د ښاغلي غروال د « غرنۍ سندرې » کتاب د مقدمې په توګه خپره شوې او انګرېزي ترجمه یې د پښتو څېړنو د نړیوال مرکز په « پښتو » مجله کې پر له پسې نشر شوې ده؛ ۱۳۶۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

۴۲ - « زرینې څانګې » (د پښتو د تخلیقي ادب دولونه)؛ لومړی د زیری، د ۱۳۶۰ کال په ګالنۍ او بیا څا منکړي خپره شوې دی؛ ۱۳۶۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

۴۳ - « زنځیرې » (د خوشال خان ختک په یوه اثر تحقیق)؛ دا اثر یوه برخه کابل مجلې خپره کړې؛ ۱۳۶۱ ش / ۱۹۸۲ ع .

۴۴ - « پښتو ډرامه » (د پښتو ډرامې تاریخ)؛ ناشر: د افغانستان د علومو اکاډیمي؛ ۱۳۶۱ ش / ۱۹۸۲ ع .

۴۵ - « په افغانستان کې د سید جمال الدین افغان خدمتونه » ناشر: سنټرل ایشیا، پېښور پوهنتون ۱۳۶۲ ش / ۱۹۸۳ ع .

۴۶ - « اورونه او ویرونه » (د انقلاب د دورې شعرونه) ناشر: امان کتاب، ۱۳۶۳ ش / ۱۹۸۴ ع، پېښور .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۷ ـ « د شمال له خوا شمال دی » (شعرونه)، ناشر: امان کتاب، ۱۳۶۳ ش / ۱۹۸۴ ع، پېښور

۴۸ ـ « زندان » (شعرونه)، ناشر: امان کتاب، ۱۳۶۳ش/۱۹۸۴ع

۴۹ ـ « د وینو بهیر » (شعرونه)؛ ناشر: امان کتاب، ۱۳۶۳ش/۱۹۸۴ع

۵۰ ـ « انجام » (شعرونه)؛ امان کتاب، ۱۳۶۳ش/۱۹۸۴ع .

۵۱ ـ « تصویر » (شعرونه)؛ امان کتاب، ۱۳۶۳ش/۱۹۸۴ع .

۵۲ - ورک زوی څنگه پیدا شو ؟

د اخوند احمد(رح) تألیف، مقدمه او سمون، په ۱۳۶۴ کال د امان کتاب خپرونه .

۵۳ ـ حدیث خون، د استاد پژواک څو جهادی شعرونه، د محمد روحانی میلمنی پتولونه، سریزه او ژوند لیک، امان کتاب ۱۳۶۴ش.

۵۴ ـ فالنامه، د خوشال خان ختک، سریزه ـ سمون او لغتنامه د پېښور پښتو اکیډمۍ خپرونه، ۱۹۸۵ع کال .

یادونه: د « ۸ » نومره کتاب « پښتو پخوانۍ تذکرې » پاتې لړۍ د « پښتو اوسنۍ تذکرې »، په نامه پروفیسور ولی محمد خان سیال کاکړ کښلې چې د چاپ له پاره چمتو ده، همدا راز د « ۲۲ » نومره کتاب « د پښتو ادبي تولنې »، د دوهم توک لیکلو له پاره ځوان لیکوال او شاعر ښاغلی شیخ نورعلی نور اقدام کړی او ان شاء الله ژر به چاپ ته چمتو شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

B
4·36
RAF
1611

امان
د امان کتاب د خپرولو ټولنه
پېښور

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library